

KOD

Hasse Holm***Totalt 10 frågor, maximalt 25 poäng***

I situationens alla delar är det av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande när du följer patienten genom vårdkedjan. Du kommer att befinna dig som sjuksköterska i olika instanser i vårdkedjan: På vårdcentral respektive vårdavdelning, var anges i frågan.

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Han upplever att det suger, som av hunger, och ofta har han nattliga smärtor mitt i buken, strax nedanför bröstbenet. Besvären lindras något av att han äter. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten daglig dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. Hasse bor tillsammans med sin fru, Siv, i en modern storstadslägenhet. Hasse röker. Han har gjort några halvhjärtade försök att sluta, men inte lyckats.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN VÅRDCENTRAL

I syfte att få lindring av sina magbesvär kontaktar Hasse Holm en dag i november den vårdcentral där du är sjuksköterska. Han undersöks av en läkare, och remitteras till poliklinisk gastroskopi vid sjukhusets endoskopicentrum några dagar senare. Din uppgift är att informera Hasse om gastroskopin och du lämnar honom också ett informationsblad.

1. a) Ditt mål är att Hasse ska vara väl förberedd inför undersökningen och att den ska kunna genomföras på ett säkert sätt. Vad behöver Hasse veta? Ge 4 relevanta förslag! (2p)
(1*-markerat svar måste finnas med för full poäng på frågan.)

b) Vad kan vara syftet med att undersöka Hasse med gastroskopi, d v s vilka fynd kan undersökningen visa eller utesluta? Nämn två möjliga relevanta fynd! (1 p)

KOD

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Han upplever att det suger, som av hunger, och ofta har han nattliga smärtor mitt i buken, strax nedanför bröstbenet. Besvären lindras något av att han äter. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten daglig dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. Hasse bor tillsammans med sin fru, Siv, i en modern storstads-lägenhet. Hasse röker. Han har gjort några halvhjärtade försök att sluta, men inte lyckats. Av din information framgår var undersökningen kommer att ske, att Hasse ska vara fastande, att han kommer att vara vaken och att personalen på endoskopicentrum kommer att hjälpa honom på bästa sätt för att underlätta undersökningen. Gastroskopi utförs och visar sår i ventrikelslemhinnan, sannolikt orsakade av NSAID och kortison. *Helicobacter pylori*-infektion påvisas inte. Hasse får recept på syrahämmande medel/protonpumpshämmare (exempel=Losec[®], Nexium[®], Lanzo[®]). Han rekommenderas starkt att sluta röka.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN VÅRDCENTRAL

- 2. Vilken negativ konsekvens av rökning avses att minska genom att avråda Hasse från rökning? Motivera ditt svar! (1 p)**

Hasse lyckas avhålla sig från att röka under några månader. I samband med en stressig period på arbetet är han åter fast och röker ett drygt paket cigaretter per dygn. Losec-behandlingen är avslutad och magbesvären har kommit tillbaka och är mera uttalade än i november, då han sökte. De reumatiska besvären från höfterna är mera påtagliga, främst på morgnarna i form av stelhet och värk. Hasse tycker sig inte ha tid att söka hjälp och möjligheten att bli sjukskriven känns inte tilltalande. Tillståndet kulminerar en maj-morgon då han kräks upp något mörkt och illaluktande. Det gör honom orolig och han ringer dig på vårdcentralen.

- 3. Vilka frågor bör du ställa till Hasse i den aktuella situationen för att bedöma hans hälsotillstånd? Ge 6 relevanta exempel! (3 p) (3*-markerade svar måste finnas med för full poäng på frågan.)**

KOD

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Han genomgick gastroskopi som visade sår på ventrikelslemhinnan och blev då insatt på syrahämmande läkemedel. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten daglig dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. Hasse bor tillsammans med sin fru, Siv, i en modern storstadslägenhet. Hasse röker. Han har gjort några halvhjärtade försök att sluta, och inte lyckats. Av din information framgår var undersökningen kommer att ske, att Hasse ska vara fastande, att han kommer att vara vaken och att personalen på endoskopicentrum kommer att hjälpa honom på bästa sätt för att underlätta undersökningen. Gastroskopi utförs och visar sårbildning i ventrikelslemhinnan, sannolikt orsakade av behandlingen med NSAID och kortison. *Helicobacter pylori*-infektion påvisas inte. Hasse får recept på syrahämmande medel/protonpumpshämmare (exempel = Losec[®], Nexium[®], Lanzo[®]). Han rekommenderas starkt att sluta röka, då rökningen ökar sekretionen av magsaft som ökar risken för sår.

Du får veta att Hasse haft en kaffesumpslignande kräkning som han uppfattade som ganska stor. Han har ont mitt i buken och smärtan är intensivare än tidigare. Han känner sig matt och ser i hallspeglarna att han är lite blek. Under tiden du tar fram hans datajournal får du veta att Hasses fru Siv är hemma.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN VÅRDCENTRAL

4. Vad gör du nu? Nämn 4 relevanta åtgärder! (2 p) (1*-markerat svar måste finnas med för full poäng på frågan.)

KOD

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. RA- besvären från höfterna är nu mera påtagliga, främst på morgnarna i form av stelhet och värk. Hasse röker och har gjort några misslyckade försök att sluta. Gastroskopi visar sårbildning i ventrikelslemhinnan. Han får recept på syrahämmande medel/protonpumpshämmare och rekommenderas starkt att sluta röka. Hasse ringer dig på vårdcentralen och du får veta att han haft en ganska stor, kaffesumpslignande kräkning. Han har ont mitt i buken och smärtan är intensivare än tidigare. Han känner sig matt och ser att han är lite blek. Hasses fru Siv är hemma och efter att genast ha konfererat med ansvarig distriktsläkare ombesörjer du färd till sjukhusets akutmottagning. Du talar om för Hasse att han måste till sjukhus och försöker få honom att känna sig trygg. Du meddelar en kollega på akutmottagningen att Hasse är på väg och dokumenterar dina åtgärder.

DU ÄR NU SJUKSKÖTERSKA PÅ EN KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Hasse opereras akut. Kl 9:00 morgonen efter operationen blir du uppringd av kollegan Eva på IVA, som berättar att Hasse inom kort ska överföras till din vårdavdelning. Eva ger dig följande data i sin rapport:

Operation: Rafi (suturering av sår) i narkos p g a ventrikelsår, blödning ca 400 ml. 2 enheter erytrocytkoncentrat givna, Hb kl 07:00 är 110 mmol/L. Medellinjessnitt med absorptionsförband. Postoperativt cirkulatoriskt stabil: Pulsfrekvens cirka 75, BT runt 130/80 mmHg, saturation 98 % utan extra syrgastillförsel. Är fastande, har ventrikelsond kopplad till påse. Infusion Glucos[®] 100 mg/ml 1000 ml med tillsats 80 mmol natrium just kopplad i PVK och ska gå in på 8 timmar. Urinmängd föregående dygn 1700 ml, KAD avlägsnad kl 06:00. Patientkontrollerad infusionspump med Morfin[®] 1 mg/ml kopplad till PVK, spärrad till att ge max 6 doser á 1 ml per timma. Du tar emot Hasse när han kommer i sin säng från IVA, hjälper honom tillrätta på hans vådrum och bedömer postoperativt status.

5. Du bedömer bl a hud, smärta och elimination. Ange i tabellen 2 fenomen du kontrollerar under varje sökord och motivera varför! (3 p)

För 1 p/sökord krävs 2 fenomen inkl motiv. 1 fenomen inkl motiv ger 0,5 p/sökord

Vad jag kontrollerar	Motiv
Hud	
Smärta	
Elimination	

KOD

Du letar efter tecken på dålig hudgenomblödning och kontrollerar att förbandet är torrt. Sårsmärtan bedöms med hjälp av VAS-sticka och du förvissas dig om att Hasse klarar att hantera Morfinpumpen. Du frågar om han behöver kissa och noterar vad som kommit via ventrikelsonden.

Av Hasses läkemedelslista framgår att det kl 10:00 är tid att ge:

- Inj. Zinacef[®] 1,5 g iv (antibiotikum insatt som peritonitprofylax p g a ventrikelsår) en ampull torrs substans löses i 20 ml sterilt vatten, injiceras under 3-5 minuter
- Inj. Nexium[®] 40 mg iv (syrahämmande medel, protonpumpshämmare) en ampull torrs substans löses i 5 ml Natriumklorid[®] 9 mg/ml, injiceras under minst tre minuter

Morgonens kaliumvärde är i underkant. Hasse ordinerar:

- 40 mmol Addex-Kalium[®] som du ska tillsätta pågående infusion Glucos[®] 100 mg/ml med tillsats av 80 mmol natrium, som kopplades på IVA. Ca 900 ml är kvar av denna infusion.

6. a) En flaska Addex-Kalium[®] à 10 ml innehåller 2 mmol kalium/ml. Hur många ml av koncentrationslösningen ska du dra upp för att tillsätta infusionen ordinerade 40 mmol? Visa också din uträkning! (1 av 2 p) Fråga 6 a) och c) ger sammanlagt 2 p. För att erhålla poäng måste både fråga a) och c) besvaras korrekt.

Du är kvar i rummet för läkemedelsberedning, där du dragit upp en spruta innehållande Zinacef[®] 1,5 g, en spruta innehållande Nexium[®] 40 mg och en spruta innehållande Addex-Kalium[®] 40 mmol.

6. b) Vilken är den mest överhängande risken med detta förfarande och vad har du gjort för att minska denna risk? (2 p) (2*-markerade svar måste finnas med för full poäng på frågan.)

6. c) För att inte riskera att Hasse får för snabb infusion av kalium kopplar du glucos-infusionen till en infusionspump. Klockan är nu 10:00. Hur många ml/timme ställer du in för att infusionen innehållande 900 ml ska vara infunderad klockan 17:00? Visa också din uträkning! (1 p av 2)

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. RA-besvären från höfterna är nu mera påtagliga, främst på morgnarna i form av stelhet och värk. Hasse röker och

KOD

har gjort några misslyckade försök att sluta. Gastroskopi visar sårbildning i ventrikelslemhinnan. Han får recept på syrahämmande medel/ protonpumpshämmare och rekommenderas starkt att sluta röka. Hasse ringer dig på vårdcentralen och du får veta att han haft en ganska stor, kaffesumpsliknande kräkning. Han har ont mitt i buken och smärtan är intensivare än tidigare. Han känner sig matt och ser att han är lite blek. Hasses fru Siv är hemma och efter att genast ha konfererat med ansvarig distriktsläkare ombesörjer du färd till sjukhusets akutmottagning. Du talar om för Hasse att han måste till sjukhus och försöker få honom att känna sig trygg. Du meddelar en kollega på akutmottagningen att Hasse är på väg och dokumenterar dina åtgärder. Som sjuksköterska på kirurgisk vårdavdelning letar du efter tecken på dålig hudgenomblödning och kontrollerar att förbandet är torrt. Sårsmärtan bedöms med hjälp av VAS-sticka och du förvissar dig om att Hasse klarar att hantera morfinpumpen. Du frågar om Hasse behöver kissa och noterar vad som kommit via ventrikelsonden samt ger ordinerade läkemedel, enligt Socialstyrelsens föreskrifter om läkemedelshantering.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Hasse ligger obekvämt och vill ha hjälp att sitta på sängkanten en stund. Du ber Pelle, elev från omvårdnadsprogrammet, om hjälp med denna lägesförändring.

- 7. Vilken instruktion ger du Pelle, utifrån Hasses välbefinnande, innan ni hjälper Hasse att sitta? Nämn 2 relevanta saker som Pelle ska beakta och motivera dessa! (2 p) (1*-markerat svar måste finnas med för full poäng på frågan.)**

- 8. På eftermiddagen kommer Hasses fru Siv på besök. Hon frågar dig vad operationen visade. Vad svarar du? (1 p*)**

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. RA- besvären från höfterna är nu mera påtagliga, främst på morgnarna i form av stelhet och värk. Hasse bor tillsammans med sin fru, Siv, i en modern storstadslägenhet. Hasse röker och har gjort några misslyckade försök att sluta.

KOD

Gastroskopi visar sårbildning i ventrikelslemhinnan. Hasse får recept på syrahämmande medel/protonpumpshämmare och rekommenderas starkt att sluta röka. Hasse ringer dig på vårdcentralen och du får veta att han haft en ganska stor, kaffesumpslignande kräkning. Han har ont mitt i buken, och smärtan är intensivare än tidigare. Han känner sig matt och ser i hallspeglarna att han är lite blek. Hasses fru Siv är hemma och efter att genast ha konfererat med ansvarig distriktsläkare ombesörjer du färd till sjukhusets akutmottagning. Du talar om för Hasse att han måste till sjukhus och försöker få honom att känna sig trygg. Du meddelar en kollega på akutmottagningen att Hasse är på väg och dokumenterar dina åtgärder. Hasse opereras akut. Som sjuksköterska på kirurgisk vårdavdelning letar du postoperativt efter tecken på dålig hudgenomblödning och kontrollerar att förbandet är torrt. Sårsmärtan bedöms med hjälp av VAS-sticka och du förvissas om att Hasse klarar att hantera morfinpumpen. Du frågar om Hasse behöver kissa och noterar vad som kommit via ventrikelsonden samt ger ordinerade läkemedel enligt Socialstyrelsens föreskrifter om läkemedelshantering.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ EN KIRURGISK VÅRDAVDELNING.

Ur kirurgiskt perspektiv förlöper Hasses postoperativa förlopp väl och det är ett par dagar kvar till planerad utskrivning. Såret läker fint, och även om han inte har någon vidare aptit så klarar han att få i sig mat och dryck. Utan direkt uppmaning så gör han inte de rörelser som sjukgymnasten rekommenderat, och du finner honom oftast liggande på sin säng, till synes håglös.

- 9. I Allmänna råd om omvårdnad, SOSFS 1993:17, anges att vården ska planeras utifrån en helhetssyn med mål för fysisk, psykisk, social och andlig hälsa. Vad kan vara relevant att vara lyhörd för utifrån dessa aspekter? Ge exempel på ett potentiellt psykiskt, ett socialt och ett andligt behov/problem som du bedömer vid samtal med Hasse och motivera varför dessa bedöms. (3 p)**

Hasse Holm, 59-årig lärare, har besvär med magen. Hasse fick för tio år sedan diagnosen reumatoid artrit (RA) och medicinerar med bl a NSAID och en liten dos kortison. Han har reumatiska besvär från tåleder, händer och höftleder. RA-besvärerna från höfterna är nu mera påtagliga, främst på morgnarna i form av stelhet och värk. Hasse bor tillsammans med sin fru, Siv, i en modern storstadslägenhet. Hasse röker och har gjort några misslyckade försök att sluta. Gastroskopi visar sårbildning i ventrikelslemhinnan. Hasse får recept på syrahämmande medel/protonpumpshäm-

KOD

mare och rekommenderas starkt att sluta röka. Hasse ringer dig på vårdcentralen och du får veta att han haft en ganska stor, kaffesumpslignande kräkning. Han har ont mitt i buken, och smärtan är intensivare än tidigare. Han känner sig matt och ser i hallspegeln att han är lite blek. Hasses fru Siv är hemma och efter att genast ha konfererat med ansvarig distriktsläkare ombesörjer du färd till sjukhusets akutmottagning. Du talar om för Hasse att han måste till sjukhus och försöker få honom att känna sig trygg. Du meddelar en kollega på akutmottagningen att Hasse är på väg och dokumenterar dina åtgärder. Hasse opereras akut. Som sjuksköterska på kirurgisk vårdavdelning letar du postoperativt efter tecken på dålig hudgenomblödning och kontrollerar att förbandet är torrt. Sårsmärtan bedöms med hjälp av VAS-sticka och du förvissas dig om att Hasse klarar att hantera Morfinpumpen. Du frågar om Hasse behöver kissa och noterar vad som kommit via ventrikelsonden samt ger ordinerade läkemedel enligt Socialstyrelsens föreskrifter om läkemedelshantering. Du hänvisar Siv till ansvarig kirurg, som besvarar hennes medicinska frågor. Hasse tillfrisknar fysiskt men förefaller håglös och du försöker komma fram till vad som tynger honom.

Hasse är hemma igen. Han mår bättre och sommarlovet ger honom ytterligare möjlighet att samla krafter. Han röker en del, men mindre än innan han blev akut sjuk. Siv talar ofta om att han för sin hälsas skull måste sluta röka och han inser att hon har en poäng där.

DU ÄR NU ÅTER SJUKSKÖTERSKA PÅ EN VÅRDCENTRAL.

Hasse ringer dig för att förhöra sig om möjligheten till stöd i att sluta röka. Du bokar in en tid för samtal om rökavvänjning.

10. Hur stödjer du Hasse i att genomföra en livsstilsförändring, såsom rökstopp? Ange 3 relevanta strategier och motivera dessa! (3p)